

แนวทางการประพันธ์บทเพลงลูกทุ่งไทยเพื่อการเสริมสร้างพลังใจ
ของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา
Approach for Composing Thai Country Songs for Enhancing
Resilience of Audience Based on Buddhist Psychology

บุปผา บุญมี

Buppha Boonmee *

Received: April 28, 2025

Revised: June 6, 2025

Accepted: June 9, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาบริบท กรอบแนวคิด วิธีการประพันธ์เพลง และประโยชน์ของเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟัง ๒) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการประพันธ์เพลงลูกทุ่งเพื่อการเสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา ใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี ๒ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ วิธีเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจำนวน ๔๐๐ คน ด้วยแบบประเมินวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ ๒ วิธีเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย จำนวน ๒๕ รูป/คน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลวิจัยพบว่า

๑.ผลศึกษาบริบท กรอบแนวคิด วิธีการประพันธ์เพลง และประโยชน์ในเชิงปริมาณพบว่า ผู้ฟังมีทัศนคติต่อเพลงลูกทุ่งในการสร้างพลังใจ อัตลักษณ์ด้านภาษาและวิถีชีวิต พัฒนาคุณธรรมในอนาคต อิทธิพลต่อความรู้สึก สร้างกำลังใจและทัศนคติเชิงบวก และอิทธิพลของภาษาและท่วงทำนองอยู่ในระดับมากที่สุด และผลเชิงคุณภาพ พบว่า เพลงลูกทุ่งพัฒนาจากเพลงพื้นบ้าน การประพันธ์และเนื้อร้องใช้ภาษาง่ายๆ

*บริษัท จีเอ็มเอ็ม มิวสิก จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๕๐ ถนน สุขุมวิท ๒๑ แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐.Email: bupphaboome@gmail.com.

๒. ผลวิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา ได้แก่ พละ ๕ ประกอบด้วย ๑) เนื้อเพลงมุ่งเน้นคุณค่าจริยธรรม ๒) ภาษาและทำนองที่เข้าถึงจิตใจ ๓) ดนตรีที่สื่อสารอารมณ์เชิงบวก ๔) การสอดแทรกหลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างจิตใจ

๓. แนวทางการประพันธ์เพลงลูกทุ่งเพื่อการเสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา พบว่าเน้นมีความเกี่ยวข้องกับผู้ฟัง การเชื่อมโยงค่านิยมพุทธศาสนากับเพลงร่วมสมัย การใช้เนื้อหาสร้างกำลังใจ ภาษาเข้าใจง่าย ทำนองกระตุ้นอารมณ์เชิงบวก แฝงคติธรรมและรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ, การประพันธ์, เพลงลูกทุ่งไทย, เสริมสร้างพลังใจ, พุทธจิตวิทยา

Abstract

This research aimed 1) to study the context, conceptual framework, approach for composing songs, and the benefits of Luk Thung songs that enhancing resilience of audience; 2) to analyze the components of Composing Thai Country Songs that enhance resilience of audience based on Buddhist psychology and 3) to propose guidelines for Composing Thai Country Songs to enhance resilience of audience based on Buddhist psychology. A mixed-methods approach was employed in 2 phases: Phase 1 involved quantitative research by collecting data from 400 participants using questionnaires, and analyzing the data using mean and standard deviation; Phase 2 involved qualitative research through interviews and focus group with 25 participants, with data analyzed using content analysis. The results found that

1. The study results of the context, conceptual framework, approach for composing songs, and benefits found that, quantitatively, audiences had the highest attitudes toward Luk Thung songs in terms of enhancing resilience, preserving linguistic and lifestyle identity, fostering future moral development, influencing emotions, inspiring encouragement and positive attitudes, as well as the impact of language and melody. Qualitatively, it was found that Luk Thung music evolved from folk songs, with composition and lyrics using simple language

2. The analysis of the components of Composing Thai Country Songs that enhance resilience of audience based on Buddhist psychology, specifically the 5 powers revealed four key elements: 1) lyrics that emphasize the basic ethical values 2) language and melody that reach the mind 3) Music that communicates positive emotions 4) Integrating Buddhist principles that strengthen mental resilience.

3. The proposed guidelines for Composing Thai Country Songs to enhance resilience of audience based on Buddhist psychology are as follows; emphasizing relevance to the audience, linking Buddhist values with contemporary music, using motivational content, easy-to-understand language, using positive mood melody, embedding moral teachings, and preserving cultural identity

Keywords: Composing Thai Country Songs, Enhancing Resilience, Buddhist Psychology

๑. บทนำ

เพลงลูกทุ่ง คือเพลงที่สะท้อนวิถีชีวิต สภาพสังคมอุดมคติและวัฒนธรรมไทย โดยมีท่วงทำนอง ร้องสำเนียง และลีลาการร้องการบรรเลงที่เป็นแบบแผน มีลักษณะเฉพาะซึ่งให้บรรยากาศ ความเป็นลูกทุ่ง เพลงลูกทุ่งมีความสัมพันธ์กับคนไทยตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบันและเป็นที่นิยมอย่างมากในกลุ่มคนไทยในชนบทเนื้อหาของเพลงลูกทุ่งมักจะสะท้อนถึงสภาพสังคมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมทั้งวัฒนธรรมไทย ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าเพลงลูกทุ่งเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติไทย ความโดดเด่นของเพลงลูกทุ่ง นอกจากจะเป็นการสะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ภาษา ภาษาในเพลงลูกทุ่งเป็นภาษาเรียบง่ายตรงไปตรงมาไม่สลับซับซ้อน มีลักษณะเดียวกับเพลงพื้นบ้าน^๒

^๒ เอี่ยม อามาศย์มุลตรี, “กลวิธีทางภาษา : การสื่อความทางเพศในเพลงลูกทุ่งอีสาน”, วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๐): ๑๙๗.

เพลงไทยนั้นนับว่ามีวิวัฒนาการ มาเป็นเวลายาวนานนับตั้งแต่เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก เพลงเกี่ยวข้าว เพลงหมอลำหมอลำแคน เพลงบอกจนถึงเพลงลูกทุ่ง เพลงเหล่านี้ต่างมีเนื้อหาสาระและท่วงทำนองที่แตกต่างกันไปตามสภาพสังคมและชีวิตความเป็นอยู่ โดยเฉพาะเพลงลูกทุ่งนั้น เป็นผลงานวรรณกรรมที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของคนไทยและยังเป็นไปต้นกำเนิดของเพลงพื้นบ้านต่างๆ ผสมสำเนียงเสียงดนตรีสากลสู่บทเพลงด้วยความบริสุทธิ์ อ่อนหวาน อยู่กับธรรมชาติของ ท้องทุ่ง ไร่นา และป่าเขา รวมถึงความเป็นอยู่ที่สะท้อนถึงชีวิตทางสังคมของวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ โดยสามารถสะท้อนความจริงแห่งชีวิตอย่างทันเหตุการณ์ เพราะความจริงแห่งชีวิตอย่างทันเหตุการณ์ เพราะสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระดนตรีและท่วงทำนองได้อย่างเสรี ถูกกับจริตผู้ฟังตามยุคสมัย เป็นถูกใจและสมกับกาลเทศะ^๓

บทเพลงเป็นศิลปะที่สัมผัสพร้อมกันทั้งนาฏกรรม การแสดงที่ผสมด้วยวรรณกรรม เพื่อถ่ายทอดเรื่องราว สาระ ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์ ความเป็นจริง วัฒนธรรมประเพณี หรือวิถีชีวิตอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา ด้านการเมืองการปกครอง ชีวิตความสัมพันธ์ และส่วนผสมของดนตรีและ ทัศนศิลป์ ซึ่งถ่ายทอดทำนอง จังหวะ อาจจะเป็นโดยตัวศิลปินนักร้อง ภาษาที่ใช้ ประพันธ์ ดนตรี จังหวะ และทำนองที่เหมาะสม แม้ว่าเพลงลูกทุ่งจะให้ความสำคัญต่อความเพลิตเพลิน อารมณ์ ความรู้สึกเป็นหลัก แต่ผู้ประพันธ์ก็สอดแทรกสาระหรือความจริงที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมและความสุขของผู้ฟัง ผู้ฟังนอกจากจะฟังเพื่อความสนุกสนานบันเทิงแล้ว ผู้ฟังมักจะเข้าใจสาระย่อมจะได้รับรู้จากเรื่องราว และเนื้อหาในบทเพลงนั้น^๔

ส่วนเนื้อหาของเพลงเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบแห่งจิตสำนึกด้านการรู้คิด เข้าใจ ความหมาย ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง หรือแม้แต่สัญลักษณ์ต่างๆในรูปแบบการนำเสนอ โดยกระบวนการพัฒนาและนำเสนอบทเพลง แม้อาจจะไม่เกิดจากความตั้งใจประยุกต์หลักจิตวิทยาเชิงวิชาการโดยตรง แต่ก็ถือว่าเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับเกี่ยวโครงสร้างและความเป็นไปของการรู้คิดมนุษย์ของผู้ประพันธ์เพลง สร้างสรรค์ท่วงทำนอง หรือศิลปินผู้ถ่ายทอดบนเวทีหรือสื่อต่างๆทั้งในแง่ธรรมชาติแห่งพฤติกรรมและจิตสำนึก แต่เพราะศิลปะเพลงรวมทั้ง

^๓ กอบกุล ภูธรภรณ์, เพลงลูกทุ่งกับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑), หน้า ๑๔๐.

^๔ จ्ञานงค์ ไชยมงคล, “พุทธจิตวิทยาการพัฒนาคุณธรรมและความสุขในบทเพลงลูกทุ่งไทย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๑๖๕.

ศิลปะสาขาอื่น ที่เป็นผลผลิตของมนุษย์ในสังคมที่มีโครงสร้างของมนุษย์เองทั้งในแง่พฤติกรรมที่ ความคิด การรับรู้เจตคติ และคติของผู้เสนอและผู้เสพ^๕

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น จะเห็นได้ว่า สภาพสังคม ที่สับสนวุ่นวาย ในปัจจุบัน ได้บั่นทอนความเชื่อมั่น ขวัญและกำลังใจในการดำรงชีวิตของผู้คน เพลงลูกทุ่ง สามารถก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมใจของคนได้อย่างหลากหลาย จากเนื้อร้อง ทำนองเพลงจากเสียงดนตรี และการขับร้อง โดยเฉพาะการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้คน ผู้วิจัยมีแนวคิดตามหลักจิตวิทยาว่า ศักยภาพของเพลงลูกทุ่ง จะสามารถช่วยเสริมสร้างพลังใจให้แก่ผู้ฟังได้ โดยเฉพาะการนำหลักพุทธธรรมพละ ๕ มาช่วยสนับสนุน จะยิ่งเพิ่มประสิทธิผลของการเสริมสร้างพลังใจ ได้ดียิ่งขึ้นไปด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์บทเพลงลูกทุ่งในการเสริมพลังใจ ภายใต้กรอบพละ ๕ ที่มีเนื้อหาในการสร้างพลังใจและสามารถโน้มน้าวใจให้ผู้ฟัง เกิดพลังใจในการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข กล่าวคือ ทำให้เกิดพลังชีวิตที่จะนำพาตนเองให้มีจิตและพลังใจในการดำเนินชีวิต โดยหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า พละ ๕ อันเป็นธรรมที่ทำให้เกิดกำลังใจ โดยศึกษามิติองค์ประกอบของบทเพลงและเนื้อหา ท่วงทำนองบทเพลง นำไปสู่เสนอแนะการประพันธ์บทเพลงลูกทุ่งไทยตามหลักพุทธจิตวิทยาในการเสริมสร้างพลังใจต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑. เพื่อศึกษาบริบท กรอบแนวคิด วิธีการประพันธ์เพลง และประโยชน์ของเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟัง

๒.๒. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา

๒.๓. เพื่อเสนอแนวทางการประพันธ์เพลงลูกทุ่งเพื่อการเสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา

๓. วิธีดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย/ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี ใช้วิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สรุปดังนี้

^๕ จินตนา ดำรงเลิศ, ฐานะสตรียในเพลงลูกทุ่ง, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๕๒.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Group discussion) รวมทั้งหมด ๒๕ รูปหรือคน

กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้

๑) ผู้เชี่ยวชาญในการประพันธ์เพลง ศิลปินเพลงลูกทุ่ง เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงในวงการเพลงลูกทุ่ง

๒) เป็นผู้มีประสบการณ์การสื่อสารแนวจิตวิทยาเกี่ยวข้องกับเพลงลูกทุ่ง

๓) เป็นผู้มีประสบการณ์ในการพัฒนาเพลงลูกทุ่งเพื่อการพัฒนาคุณธรรมและเสริมสร้างพลังใจ

๔) ผู้ฟังบทเพลงลูกทุ่ง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้ฟังบทเพลงลูกทุ่ง Facebook Fanpage ดอกอ้อ ทุ่งทอง ที่มียอดผู้ติดตามจำนวน ๑.๒ ล้านคน สุ่มแบบอย่างง่าย จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างสูตรตามของทาโรยามาเน (Taro Yamane, ๑๙๗๓) จำนวน ๔๐๐ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑. เครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสำรวจความคิดเห็นต่อบทเพลงลูกทุ่งไทย ลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด เป็นประเมินค่า ๕ ระดับ จำนวน ๑๑ ข้อ ได้แก่

๑) เนื้อหาบทเพลงการนำเสนอผลงานเพลงลูกทุ่งในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อจิตใจและการดำเนินชีวิต

๒) บทเพลงลูกทุ่ง มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในด้านภาษา อารมณ์ความรู้สึก และวิถีชีวิต ๓) บทเพลงลูกทุ่งมีอิทธิพลที่ส่งผลต่อความรู้สึกของคนฟัง

๔) บทเพลงลูกทุ่งเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยโน้มน้าวจิตใจ

๕) ผู้แต่งเพลงต้องการจะสื่ออะไรให้กับผู้ฟังหรือเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้แต่งในการแต่งเพลงนี้ได้

๖) บทเพลงนี้ช่วยทำให้ ท่านเกิดกำลังใจ หรือทัศนคติในทางที่ดีต่อชีวิต

๗) บทเพลงนี้มีผลต่อมุมมองวิถีในการดำเนินชีวิต

๘) เพลงนี้ที่สะท้อนถึงคุณธรรม ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังใจที่ส่งผลต่อความสุขในการดำเนินชีวิตได้

๙) การใช้ภาษา เนื้อหาบทเพลง วิธีการประพันธ์ ท่วงทำนองเพลง ที่ช่วยเสริมสร้างพลังใจ

๑๐) บทประพันธ์เพลงลูกทุ่งในอนาคต ควรมี เนื้อหาเพื่อการพัฒนาคุณธรรม และเสริมสร้างพลังใจ

๑๑) บทเพลงสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างพลังใจได้

การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยทำ Face validity โดยกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบด้านความถูกต้อง ชัดเจนของภาษา และครบถ้วนเหมาะสมทางวิชาการ ทำการปรับปรุงแก้ไข และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .๘๐- ๑.๐๐ ถือว่าผ่าน เกณฑ์ ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง (Tryout) จำนวน ๓๐ ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่า = .๘๕ จากนั้นนำแบบสอบถามนำไปใช้จริงเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ฟังเพลง

๒.๒ เครื่องมือเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแนวคำถามในการเสวนากลุ่มย่อย โดยสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการวิเคราะห์บทเพลงลูกทุ่งไทยตามพุทธจิตวิทยาในการเสริมสร้างพลังใจ มีแนวคำถามในการเก็บข้อมูลดังนี้

๑) เนื้อหาบทเพลงการนำเสนอผลงานเพลงลูกทุ่งในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อจิตใจและการดำเนินชีวิตอย่างไร

๒) บทเพลงลูกทุ่ง มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในด้านภาษา อารมณ์ความรู้สึก และวิถีชีวิตอย่างไร

๓) บทเพลงลูกทุ่งมีอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของคนฟังในด้านใดบ้าง

๔) บทเพลงลูกทุ่งเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยโน้มน้าวจิตใจหรือช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้ฟังได้หรือไม่

๕) บทประพันธ์เพลงลูกทุ่งในอนาคต ควรเป็นไปในรูปแบบใด เช่น เนื้อหาเพื่อการพัฒนาคุณธรรมและเสริมสร้างพลังใจ เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขควรมีลักษณะการประพันธ์เพลงเป็นอย่างไรบ้าง

๖) บทเพลงสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างพลังใจได้หรือไม่ จะนำไปใช้สร้างพลังใจให้คนในสังคมอย่างไร ควรมีวิธีการ รูปแบบ แนวทางของการนำไปใช้อย่างไร

จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแนวคำถามในการสนทนากลุ่มย่อยไปเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เก็บข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) จากคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฉบับภาษาไทย ส่วนข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) จะเก็บรวบรวมจากหนังสือ ตำรา ผลงานทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ แบบสำรวจ และ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสนทนากลุ่มย่อย เป็นขั้นตอนรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามตามดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลักสูตรบัณฑิตสาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และยื่นขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๒) ผู้วิจัยเป็นผู้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างผู้ฟังเพลง และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย โดยใช้แนวคำถามที่ถูกสร้างขึ้นมานำไปเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๔. ผลการวิจัย

๔.๑ ผลศึกษาบริบท กรอบแนวคิด วิธีการประพันธ์เพลง และประโยชน์ของเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟัง

ผลสรุปเชิงปริมาณ พบว่า ผลศึกษาบริบท กรอบแนวคิด วิธีการประพันธ์เพลง และประโยชน์ของเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจ โดยผลสรุปเชิงปริมาณพบว่า ผู้ฟังเพลงลูกทุ่งมีความทัศนคติต่อบทเพลงลูกทุ่ง ในด้านศักยภาพในการสร้างพลังใจ อัตลักษณ์ด้านภาษาและวิถีชีวิต

การพัฒนาคุณธรรมในอนาคต อิทธิพลต่อความรู้สึก การสร้างกำลังใจและทัศนคติเชิงบวก และ อิทธิพลของภาษาและท่วงทำนอง อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลสรุปเชิงคุณภาพ พบว่า การศึกษาบริบท กรอบแนวคิด วิธีการประพันธ์เพลง และ ประโยชน์ของเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟัง จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า บริบทของเพลงลูกทุ่ง ถือกำเนิดโดยได้รับอิทธิพลมาจากเพลงไทยสากล ซึ่งพัฒนามาจาก เพลงพื้นบ้าน บรรเลงโดยใช้เครื่องดนตรีสากล มีอัตลักษณ์ที่สำคัญคือ เนื้อร้องที่ใช้ภาษาง่าย ๆ มี ท่วงทำนอง คำร้อง รวมถึงลีลาการร้องที่มีลูกคอแก้วเสียงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล ให้ บรรยายภาพความเป็นลูกทุ่ง ซึ่งพัฒนาการของเพลงลูกทุ่งในช่วงปีพ.ศ. ๒๔๙๕ ถึง ๒๕๐๐ เป็น ช่วงที่มีการแต่งเพลงในลักษณะที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนชาวนา ชาวสวนและกรรมกร สะท้อนชีวิต ความเป็นอยู่ บรรยายถึงความยากแค้นในชีวิต โดยใช้สำเนียงร้องอย่างชาวบ้านตามท้องถิ่น จาก การศึกษาพัฒนาการของเพลงลูกทุ่ง สรุปพัฒนาการไว้เป็น ๗ ยุคคือ

- ๑) ยุคต้น เป็นยุคบุกเบิกเพลงลูกทุ่ง
- ๒) ยุคทองของเพลงลูกทุ่ง เป็นยุคที่คำว่า “เพลงลูกทุ่ง” เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก
- ๓) ยุคภาพยนตร์เพลง เป็นยุคที่เริ่มนำเพลงลูกทุ่งมาประกอบในภาพยนตร์ ซึ่ง ภาพยนตร์เรื่องแรกที่โด่งดังเป็นอย่างมากคือ มนต์รักลูกทุ่ง
- ๔) ยุคเพลงเพื่อชีวิตเป็นยุคที่เกิดกระแสดนตรีแบบเพื่อชีวิต วงการเพลงลูกทุ่งจึงแต่ง เพลงแนวเพื่อชีวิตมากขึ้น
- ๕) ยุคหางเครื่องและคอนเสิร์ตเป็นยุคที่เนื้อหาของเพลงกลับมานิยมเกี่ยวกับการเกี่ยว พาราสีและความรักของหนุ่มสาว
- ๖) ยุคเพลงลูกทุ่งแนวสตริง เป็นยุคที่ความนิยมเพลงลูกทุ่งลดลง ทำให้เพลงลูกทุ่ง ปรับตัวไปเป็นแนวสตริงคอมโบ นักร้องลูกทุ่งที่ประสบความสำเร็จในยุคนี้คือ พุ่มพวง ดวงจันทร์ และ
- ๗) ยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่เกิดช่องว่างระหว่างผู้ฟังเพลงกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ จึงเกิด กระแสการอนุรักษ์เพลงเก่าเข้ามาสู่วงการเพลงลูกทุ่ง สรุปพัฒนาการของเพลงลูกทุ่งตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน โดยใช้เกณฑ์การจัดแบ่งยุคต่างๆ เหล่านี้ จากเนื้อหาของเพลง และรูปแบบที่โดดเด่น ของเพลงลูกทุ่งในแต่ละช่วงเวลาด้านเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจ คือ บทเพลงที่ใช้ภาษา ง่ายๆ บรรยายเรื่องราวของชีวิต สภาพสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งเน้นวิถีชีวิตของชาวชนบท มี ท่วงทำนอง คำร้อง ลีลาการร้อง ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ให้บรรยายภาพความเป็นลูกทุ่ง เนื้อเพลง มีความหลากหลาย ตามแต่ผู้ประพันธ์จะกำหนด ทั้งแนวรัก แนวเศร้า สะท้อนชีวิตความเป็นอยู่

หรือเหตุการณ์สำคัญ ๆ แต่จะมีการสอดแทรกเนื้อเพลง ที่ส่งเสริมความกตัญญู รักท้องถิ่นตัวเอง รักท้องถิ่นท้องถิ่น รักพระคุณแม่ พระคุณพ่อ เป็นต้น

ดังนั้นเพลงลูกทุ่งเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟัง จึงควรมีความเชื่อความหวัง และหลักธรรมทางศาสนา สร้างสรรค์และอนุรักษ์วัฒนธรรม ซึ่งอาจจะมีทั้งปลุกใจ สนุกดี สะท้อนความจริง สะท้อนสังคม ความงามละออื่น ๆ แล้วแต่บริบท แม้กระทั่งการสั่งสอน หรือ การเตือนสติ เป็นต้น

กล่าวสรุปได้ว่า บริบท กรอบแนวคิด วิธีการประพันธ์เพลง และประโยชน์ของเพลง ลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟัง บริบทเพลงลูกทุ่งไทย มีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินชีวิต ของคนไทย เพราะสามารถสะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของสังคมไทยได้อย่างชัดเจน ผ่านภาษา ที่เรียบง่ายและดนตรีพื้นบ้านที่มีความไพเราะและสนุกสนาน ด้วยวิธีการประพันธ์เพลงที่มีหลักใน การเขียนเพลงที่เป็นระบบ ชัดเจน จัดวางองค์ประกอบและแยกส่วนด้วยประสบการณ์ที่ศึกษา จากครูเพลงรุ่นเก่า ๆ หลอมรวมเข้ากับบทเพลงของคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในการฟื้นฟูความรู้สึก ในช่วงที่รู้สึกท้อแท้หรือเหนื่อยล้าจากชีวิตประจำวันจึงไม่เพียงแต่ช่วยบรรเทาความเครียด แต่ยัง เสริมสร้างพลังใจให้กับผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่อยู่คู่กับสังคมไทย มาอย่างยาวนาน และถือเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ประจำชาติไทย

๔.๒.ผลวิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา

การวิเคราะห์องค์ประกอบของบทเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธ จิตวิทยา ผู้วิจัยได้คัดเลือกเพลงจากสื่ออินเทอร์เน็ตจากการจัดอันดับยอดนิยมเพลงอันดับ ๑ ของ ประเทศไทย และจากคัดเลือกเพลงผู้เชี่ยวชาญด้านการประพันธ์เพลง มีประสบการณ์ในการ พัฒนาเพลงลูกทุ่งเพื่อการพัฒนาคุณธรรมและเสริมสร้างพลังใจในบริบทพุทธจิตวิทยา จำนวน ทั้งสิ้น ๕ เพลง ประกอบด้วยเพลงดังดวงตะเว็น เชื้ออินที่ดินแดง หยาดเหงื่อเพื่อแม่ คึดฮอดรอ กอดแม่ และหนาวแสงนีออน พบว่า บทเพลงทั้ง ๕ เพลงมีความสอดคล้องกับหลักผละ ๕^๖ กล่าวคือ องค์ประกอบของบทเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา ภายใต้กรอบผละ ๕ คือ หลักธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวาดหวั่นต่อ อุปสรรคที่เกิดขึ้น พบว่า องค์ประกอบของบทเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลัก พุทธจิตวิทยา ประกอบด้วย องค์ประกอบของ ผละ ๕ ได้แก่:

^๖ ที.ป.า. (ไทย) ๑๑/๓๑๑/๒๕๖๐

๑. **ศรัทธา** ความเชื่อมั่นอย่างมั่นคงในกุศลธรรม เป็นพลังในการริเริ่มและรักษาจิตให้อยู่ในแนวทางที่ดี ในเพลงลูกทุ่ง: มักปรากฏในรูปของความเชื่อในกรรมดี ความหวังในความเปลี่ยนแปลง เช่น การให้กำลังใจในยามยาก

๒. **วิริยะ** ความเพียรพยายามไม่ย่อท้อในการดำเนินชีวิต ในเพลงลูกทุ่ง: สื่อผ่านเนื้อหาที่ส่งเสริมความขยัน อดทน ฝ่าฟันปัญหาเพื่อความสำเร็จ

๓. **สติ** การระลึกรู้เท่าทันตนเองและสถานการณ์ ในเพลงลูกทุ่ง: สะท้อนการรู้เท่าทันอารมณ์ ความคิด ชื่นนำให้คิดก่อนทำ

๔. **สมาธิ** ความตั้งมั่นของจิต ไม่ฟุ้งซ่าน ในเพลงลูกทุ่ง: ถ่ายทอดความนิ่งของการยึดมั่นในเป้าหมายหรือความดีที่ยั่งยืน

๕. **ปัญญา** ความรู้แจ้งชัดตามความเป็นจริง ในเพลงลูกทุ่ง: เนื้อหามักสอนใจ ให้ข้อคิดเกี่ยวกับชีวิต ความไม่เที่ยงของโลก หรือการยอมรับในความเปลี่ยนแปลง

๑. **เนื้อเพลง/คำร้อง** เนื้อหาที่มุ่งเน้นคุณค่าจริยธรรมพื้นฐานของสังคมไทย ทั้งความกตัญญู ความเพียร การทำตามเป้าหมายที่วางไว้ คือ การสู้เพื่อฝัน ไม่เพียงแค่การสู้เพื่อตัวเอง แต่จะเป็นการต่อสู้เพื่อครอบครัว ประกอบกับเนื้อเพลงจะมีการฉายภาพให้ผู้ฟังได้เกิดจินตภาพ คือ การมีจินตนาการและการเข้าถึงอารมณ์ในบทเพลง โดยเฉพาะผู้ที่กำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับชีวิต ต้องการทางออกของชีวิต เนื้อเพลงก็เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยให้ผู้ฟังได้พิจารณานึกคิดไปทำเพลงให้เกิดปัญญาในการแก้ไขปัญหามาชีวิตต่อไปได้ด้วยตนเอง

๒. **ภาษาและที่เข้าถึงจิตใจผู้ฟัง** ผ่านการผสมผสานภาษาถิ่นและทำนองที่ไพเราะ ใช้ภาษาง่ายและเป็นธรรมชาติ เนื้อเพลงควรใช้ภาษาที่คนทั่วไปเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ควรมีสำเนียงหรือคำที่สะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้ฟัง สะท้อนอารมณ์และความรู้สึกจริงใจ พูดถึงความรัก ความฝัน ความผิดหวัง หรือชีวิตประจำวันของผู้ฟังเชื่อมโยงได้ การใช้คำที่แสดงถึงอารมณ์อย่างจริงใจจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกอินไปกับเพลง สื่อถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทย คำที่ใช้ควรสะท้อนถึงชีวิตชนบท ประเพณี และความเป็นไทย ตัวอย่างเช่น การกล่าวถึงท้องนา วัวควาย ไร่ งานบุญ หรือสิ่งใกล้ตัวของชาวบ้านมีจังหวะและทำนองที่สอดคล้องกับเนื้อหา ภาษาในเพลงควรไพเราะ มีสัมผัสคล้องจอง ทำให้จดจำง่าย และเป็นสำนวนที่ให้พลังบวก

๓. **ดนตรีที่เข้าถึงจิตใจผู้ฟัง** การใช้ดนตรีที่มีลักษณะของทำนองที่ต้องการสื่อสารทางอารมณ์ให้แก่ผู้ฟังตามลักษณะเพลงที่ต้องการสื่อ เช่น เพลงเกี่ยวกับความเหงาเมื่ออยู่ไกลบ้าน อย่างเพลงหนาวแสงนีออน ก็จะเน้นดนตรีเบา ๆ ฟังแล้วทำให้นึกถึงบรรยากาศของบ้านนา เพลงดังดวงตะเว็น จะเป็นลักษณะดนตรีที่มีกลิ่นอายของทางภาคอีสาน ดนตรีจังหวะไม่เร็วเกินไป ไม่

เบาเกินไป มีลักษณะกลางๆ แต่มีความอึกเขม เปรียบเสมือนกับการสื่อสารให้ผู้ฟังต้องลุกขึ้นสู่ ปลุกใจให้เกิดความศรัทธา พลังใจในตัวเอง ไม่ให้อยู่ท้อแก่ปัญหา

๔. การสอดแทรกหลักพุทธธรรมที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ โดยเนื้อร้องเป็นอันดับแรกที่ต้องถึงการสร้างพลังใจโดยต้องมีการสอดแทรกเนื้อหาที่เป็นหลักพุทธธรรมที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ ซึ่งในเนื้อเพลงไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงหลักธรรมโดยตรง แต่จะใช้ภาษาที่มีการสื่อสารและให้ผู้ฟังได้ตีความออกมา โดยเฉพาะหลักธรรมพละ ๕ ตามด้วยทำนองดนตรี ผู้ร้องที่มีภูมิหลังของความลำบาก ส่งผลให้ผู้ฟังเกิดจินตภาพที่ส่งต่อให้ผู้ฟังได้เกิดแรงบันดาลใจ นำไปสู่ การมีปัญญา เพลงส่วนใหญ่ทำนองคล้ายๆ กัน ซึ่งเข้าถึงคนฟังได้ง่าย และเนื้อเพลงส่วนใหญ่จะมีตัวเดินเรื่องที่เป็นแรงเสริมพลัง เช่น ดวงตะวัน แม่ ครอบครัว ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมในการเกิดพลังในการสู้ชีวิต เกิดพละ ๕ ทั้ง ๕ ประการ ตั้งแต่ การมีความศรัทธาในตัวเอง ที่มาอยู่เมืองกรุง เกิดความวิริยะพากเพียรในการหาเลี้ยงชีพ ในขณะเดียวกันต้องมีสติในการดำเนินชีวิต มีความตั้งมั่น คือ การมีสมาธิ ไม่วอกแวก จนนำไปสู่ปัญญาในการแก้ไขปัญหาชีวิตที่เผชิญอยู่

๔.๓.นำเสนอแนวทางการประพันธ์เพลงลูกทุ่งเพื่อการเสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา

แนวทางการประพันธ์เพลงลูกทุ่งเพื่อการเสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา พบว่า

๑. ปรัชญาการแต่งเพลง เช่น นักแต่งเพลงอย่าง ครูสุลา เน้นที่เนื้อเพลงที่กระชับและทรงพลัง เพลงมักผสมผสานความบันเทิงเข้ากับคำสอนทางศีลธรรม เน้นการทำให้เพลงมีความเกี่ยวข้องกับผู้ฟัง สมดุลระหว่างค่านิยมดั้งเดิมและการแสดงออกที่ทันสมัย

๒. ความร่วมสมัย ความนิยมที่เพิ่มขึ้นในทุกชนชั้นทางสังคม ความสำเร็จบนแพลตฟอร์มและชาร์ตเพลงสมัยใหม่ และการปรับตัวให้เข้ากับอุตสาหกรรมเพลงร่วมสมัยแต่ต้องรักษาคู่ประกอบดั้งเดิมและเชื่อมโยงค่านิยมทางพุทธศาสนาดั้งเดิมกับความบันเทิงสมัยใหม่ ในขณะที่รักษาเอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้

๓. การใช้เนื้อหาที่ให้กำลังใจและสร้างแรงบันดาลใจ โดยควรเลือกใช้เนื้อหาที่ส่งเสริมความหวัง ความอดทน และกำลังใจให้กับผู้ฟัง สอดแทรกเรื่องราวของความพยายาม ความไม่ย่อท้อ และการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นนำเสนอเรื่องราวของบุคคลที่สามารถก้าวผ่านอุปสรรคได้ด้วยความสำเร็จ

๔. การใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสละสลวย ใช้ภาษาที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย มีสัมผัสคล้องจองที่ไพเราะหลีกเลี่ยงคำที่ก่อให้เกิดอารมณ์เศร้าหรือหม่นก้ำกึ่งใจใช้สำนวนไทยและภาษาถิ่นเพื่อสร้างอารมณ์ร่วมและความรู้สึกใกล้ชิด

๕. การนำหลักพุทธจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ โดยใช้หลักธรรมพื้นฐานในการดำเนินชีวิต เช่น หลักอริยสัจ ๔ (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) เพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังมีแรงบันดาลใจและความเพียรหลักอริยสัจ ๔ (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) โดยให้เพลงสะท้อนปัญหา แต่เน้นแนวทางแก้ไขหลักขันติ (ความอดทน) และสติปัญญา เพื่อส่งเสริมให้ผู้ฟังมองเห็นโอกาสในปัญหา

๖. การใช้ทำนองและจังหวะที่ส่งผลต่ออารมณ์เชิงบวก โดยการใช้ทำนองที่สดใส สนุกสนาน หรือมีความนุ่มนวลเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความหวัง และจังหวะเพลงไม่ควรเร่งเร้าหรือซ้ำเกินไป ควรให้ความรู้สึกปลุกพลังใจ

๗. การแฝงคติธรรมและแนวคิดเชิงบวกอย่างแนบเนียน ใช้คำสอนของพุทธศาสนาแฝงอยู่ในเนื้อเพลง เช่น ความกตัญญู การทำดี การพึ่งพาตนเอง และเสริมสร้างมุมมองที่ดีต่อชีวิตผ่านเนื้อเพลงโดยไม่ให้รู้สึกรู้ว่าเป็นคำสอนที่เคร่งเครียด

๘. รักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยรักษาแก่นแท้ของเพลงลูกทุ่งในขณะที่ปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยรักษารสของประกอบของภาษาถิ่นแต่ให้สมดุลกับภาษาไทยกลางเพื่อให้เข้าถึงผู้ฟังได้มากขึ้นผสมผสานองค์ประกอบแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่อย่างรอบคอบโดยไม่สูญเสียเอกลักษณ์หลักเน้นที่ข้อความเชิงบวก

๕.อภิปรายผลการวิจัย

จากการผลการศึกษาผู้วิจัยขออภิปรายตามประเด็นข้อค้นพบจากวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

๕.๑ อภิปรายประเด็นด้านบริบท กรอบแนวคิด วิธีการประพันธ์เพลง และประโยชน์ ของเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟัง พบว่า บทเพลงลูกทุ่งไทยยังคงเป็นเครื่องมือทรงพลังในการเยียวยาจิตใจและเสริมสร้างกำลังใจ ผ่านการผสมผสานระหว่างศิลปะการประพันธ์ความเข้าใจในชีวิตมนุษย์ และหลักธรรมทางพุทธศาสนา โดยเนื้อเพลง/คำร้อง เนื้อหาที่มุ่งเน้นคุณค่าพื้นฐานของสังคมไทย สอดคล้องกับงานของ**พิรพงษ์ เคนธรภักดิ์**^๗ วาทกรรมความรักใน

^๗ พิรพงษ์ เคนธรภักดิ์, “วาทกรรมความรักในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย”

บทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย ที่พบว่า ส่วนกลวิธีทางภาษาในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย พบว่า ผู้ประพันธ์ได้ใช้กลวิธีทางภาษา ๔ ประเด็นได้แก่ ๑. กลวิธีทางภาษา ๒. กลวิธีทางภาษาด้านการใช้สำนวน ๓. กลวิธีทางภาษาด้านการใช้ความหมาย ๔. กลวิธีทางภาษาด้านการใช้โวหาร ภาพพจน์ บทเพลงลูกทุ่งอีสานจึงกลายเป็นสื่อทางเลือกที่ผู้ประพันธ์พยายามจะใช้ว่าทกรรมเหล่านั้นสะท้อนเห็นภาพ ดังกล่าวที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสังคมวัฒนธรรมตามกระแสโลกที่เปลี่ยนไป และสอดคล้องกับพันธกานต์ ทานนท์ “การสื่อสารภาพตัวแทนของผู้หญิงชนบทในเพลงลูกทุ่ง ที่พบว่า ส่วนใหญ่นั้นเกิดจากการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคมจากพื้นฐานความเป็นจริงหรือเป็นภาพสะท้อน (reflect) ความเป็นจริงของผู้หญิงชนบทในชีวิตจริงขึ้นมาสู่การรับรู้ของผู้คนในสังคมที่เรียกว่า การสร้างให้เหมือนจริง โดยที่กลุ่มตัวอย่างผู้หญิงชนบทในชีวิตจริงเหล่านั้นสามารถบ่งชี้ตัวเอง (Identify) กับเนื้อหาหรือตัวบท (Text) ในเพลงขับร้องโดย ตึกแตน ชลดา

๕.๒ อภิปรายประเด็นองค์ประกอบของบทเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าบทเพลงลูกทุ่งไทยได้แสดงให้เห็นถึงพลังอันทรงคุณค่าในการเสริมสร้างกำลังใจอย่างโดดเด่น สะท้อนผ่านค่าสถิติที่มีนัยสำคัญในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านศักยภาพการสร้างพลังใจที่ได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแก่นของเพลงลูกทุ่งที่มักสอดแทรกกำลังใจและแง่คิดในการดำเนินชีวิต อิทธิพลของบทเพลงต่อความรู้สึกของผู้ฟัง และการสะท้อนอัตลักษณ์ผ่านภาษาและวิถีชีวิต ได้รับการยืนยันผ่านค่าเฉลี่ยที่สูง สะท้อนให้เห็นว่าบทเพลงลูกทุ่งสามารถสื่อสารอารมณ์และเรื่องราวได้อย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาพร้อมกับผลการวิเคราะห์คำถามปลายเปิด ที่แสดงให้เห็นว่าเพลงที่ได้รับการนิยมนิยมสูงสุดล้วนมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความรักความผูกพันในครอบครัว ในการสร้างพลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพในทิศทางเดียวกัน จากผลวิจัยที่พบว่าองค์ประกอบของบทเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังในบริบทหลักพุทธจิตวิทยา สอดคล้องกับหลักธรรมละ ๕ ได้แก่ ๑) เนื้อเพลง/คำร้อง เนื้อหาที่มุ่งเน้นคุณค่าจริยธรรมพื้นฐานของสังคมไทย ๒) ภาษาและที่เข้าถึงจิตใจผู้ฟัง ๓) ดนตรีที่เข้าถึงจิตใจผู้ฟัง ๔) การสอดแทรกหลักพุทธธรรมที่ช่วยเสริมสร้าง

“ พันธกานต์ ทานนท์, “การสื่อสารภาพตัวแทนของผู้หญิงชนบทในเพลงลูกทุ่ง ที่ขับร้องโดย ตึกแตน ชลดา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙).หน้า ๑๔๗-๑๕๐.

ความเข้มแข็งทางจิตใจ สะท้อนให้เห็นว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถนำมาสอดแทรกในเนื้อหาบทเพลง เพื่อเป็นแนวทางให้บุคคลที่ได้ฟังเพลง เกิดพลังใจและมีความสุขในการดำเนินชีวิตได้ สอดคล้องกับจำนงค์ ไชยมงคล^๙ ที่ได้วิเคราะห์เชิงบูรณาการหลักพุทธธรรมและหลักจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาคุณธรรมและความสุขในบทเพลงลูกทุ่งไทย พบผลการ บูรณาการหลักพุทธจิตวิทยา ประกอบด้วย หลักอริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหา หลักไตรสิกขา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณธรรมและ ความสุขตามระบบศีล สมาธิ และปัญญา โดยองค์ธรรมทั้ง ๓ เอื้อต่อกันและกันในกระบวนการพัฒนาคุณธรรมและความสุขของบุคคล พร้อมกับพัฒนาอินทรีย์หรือสมรรถนะของบุคคลตามหลักพละ ๕ คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา ส่วนความสุขพัฒนาตามองค์สมาธิ ๕ ซึ่งประกอบด้วยปราโมทย์ ปิติ ปัสสัทธิ สุข และสมาธิ

๕.๓ อภิปรายประเด็นด้านแนวทางการประพันธ์เพลงลูกทุ่งเพื่อการเสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา

จากผลการวิจัยได้พบแนวทางการประพันธ์เพลงลูกทุ่งเพื่อการเสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา ได้พบผลวิจัยเสนอแนวทางการนำหลักพุทธจิตวิทยาไปใช้ในการประพันธ์เพลงลูกทุ่งให้หลายแนวทาง ดังเช่น การใช้ภาษาในเพลงที่แฝงไปด้วยธรรมะ แต่ไม่ได้หมายถึงการนำธรรมะไปประกอบในเนื้อเพลงโดยตรง โดยใช้สำนวนที่แสดงและสื่อสารแก่ผู้ฟังรู้สึกคิดตามไป สำนวนของภาษามีสื่อสารที่ดี การใช้บทเพลงเพื่อปลุกพลังใจและสร้างแรงบันดาลใจเลือกเพลงที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์และให้กำลังใจ เป็นต้น ผลวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นคุณค่าของการสื่อสาร เนื้อหา บทเพลงที่แฝงไปด้วยธรรมะ ข้อคิด การดำเนินชีวิต สามารถส่งเสริมพลังใจให้ผู้ฟังได้ สอดคล้องกับ ศิริวัฒน์ หวานฉ่ำ และ พระมหาวิระศักดิ์ อภินนทเวที^{๑๐} ที่พบว่า หลักการประพันธ์บทเพลงเพื่อสร้างความสุข มีองค์ประกอบสำคัญ ๒ ส่วน คือ ๑) เนื้อหาของบทเพลงบ่งบอกถึงความสุข ความสงบ ความมีสันติ และ ๒) บุคลิกทางด้านดนตรี ๓ กลุ่มมีความรู้ มีทักษะความชำนาญในการดนตรี คือ ผู้ประพันธ์เพลง นักดนตรี และ นักร้อง และหลักพุทธสันติที่

^๙ จำนงค์ ไชยมงคล, “พุทธจิตวิทยาการพัฒนาคณธรรมและมีความสุขในบทเพลงลูกทุ่งไทย”, พุทธศาสตร์คุณภิวัตน์จิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑, หน้า ๑๖๔-๑๖๕.

^{๑๐} ศิริวัฒน์ หวานฉ่ำ, พระมหาวิระศักดิ์ อภินนทเวที, “การพัฒนาบทเพลงเพื่อสร้างความสุขตามหลักพุทธสันติ”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๖ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๖๖): ๒๕๑๐, หน้า ๒๕๐๘.

ส่งเสริมบทเพลงสร้างความสุขประกอบด้วยหลักธรรมที่ นำมาใช้เป็นเนื้อหาของเพลงที่มีความหมายสร้างความสุขจัดความกังวลและเสริมสร้างพลังใจ และ**จํานงค์ ไชยมงคล**^๑ เหตุผล และหลักการของการสร้างสรรค์เพลงลูกทุ่งต้องให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบของเพลงทั้ง ๔ อย่างเป็นเบื้องต้น คือ ดนตรี ทำนอง ศิลปิน และเนื้อหาสาระเพลง ผู้ประพันธ์ท่านใดยังมีความสามารถสร้างสรรค์บทเพลงที่มีเสียงและทำนองกินใจ ดนตรีกินใจ และเนื้อหากินใจ ได้มากเท่าใด ก็สามารถสร้างสรรค์บทเพลงที่เป็นอมตะได้มากเท่านั้น ในกระบวนการสร้างสรรค์เพลง และ เพื่อให้เพลงเป็นที่นิยมของผู้ฟัง ผู้สร้างสรรค์เพลงจะโดยเจตนาเจาะจง ล้วนมีกระบวนการสร้างสรรค์เพลงสอดคล้องกับกระบวนการไตรสิกขา กล่าวคือ ครู เพลงเองจำเป็นจะต้องมีความเชี่ยวชาญ มีสมาธิจิตและมีเนื้อหาที่ต้องการจะถ่ายทอด

๗. สรุป

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อค้นพบใหม่ พบว่า แนวทางการประพันธ์บทเพลงลูกทุ่งไทยเพื่อการเสริมสร้างพลังใจของผู้ฟัง ทำให้เกิดการบูรณาการระหว่างเพลงประเภทอื่น ๆ และหลักธรรม ได้แก่ พละ ๕ สามารถประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างพลังใจให้ผู้ฟังได้ นำไปสู่การเสริมสร้างพลังใจให้แก่ผู้ฟังทุกกลุ่มในสังคมได้ โดยอธิบายดังต่อไปนี้

หลักธรรม คือ พละ ๕ เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่หมายถึงพลังหรือกำลังภายในของบุคคลที่ช่วยให้สามารถดำรงชีวิตด้วยความมั่นคง ประกอบด้วย: ศรัทธา (ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดี) วิริยะ (ความเพียร) สติ (ความระลึกได้) สมาธิ (ความตั้งมั่น) ปัญญา (ความเข้าใจถูกต้อง) ด้านเพลงลูกทุ่งกับการส่งเสริมพลังใจ มีลักษณะเพลงลูกทุ่งมีเนื้อหาที่เข้าถึงง่าย สะท้อนชีวิตจริง และมักสื่อถึงความหวัง กำลังใจ และการต่อสู้กับอุปสรรค ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้กับพละ ๕

หลักจิตวิทยา ประกอบด้วย หลักการสื่อสารเสริมสร้างพลังใจ และสร้างพลังแห่งชีวิตที่ช่วยให้คนเราเอาชนะอุปสรรคและชะตากรรมชีวิตได้ จนอาจนำไปสู่การประสบความสำเร็จ ในชีวิตด้วยว่าเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังจากที่ความทุกข์ในใจบีบคั้น จนในที่สุดได้ค้นพบศักยภาพที่แท้จริงภายในของตนเอง นั่นก็คือว่าเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่ง คือการสื่อสารภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Communication) เป็นต้น ซึ่งหลักการนี้เป็นปัจจัยสำคัญใน

^๑ จํานงค์ ไชยมงคล, “พุทธจิตวิทยาการพัฒนาคูณธรรมและความสุขในบทเพลงลูกทุ่งไทย”, **พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑). หน้า ๑๗๐.

การถ่ายทอดกลวิธีทางภาษาในรูปแบบบทเพลงลูกทุ่ง จากผู้ส่งสาร คือ ผู้ร้องเพลง เนื้อเพลงบทเพลง สู่ผู้รับสาร คือ ผู้ที่ต้องการปลงใจในการดำเนินชีวิต

องค์ประกอบของบทเพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา ประกอบด้วย

๑. เนื้อเพลง/คำร้อง เนื้อหาที่มุ่งเน้นคุณค่าจริยธรรมพื้นฐานของสังคมไทย ทั้งความกตัญญู ความเพียร การทำตามเป้าหมายที่วางไว้ คือ การสู้เพื่อฝัน ไม่เพียงแค่การสู้เพื่อตัวเอง แต่จะเป็นการต่อสู้เพื่อคนรอบข้าง

๒. ภาษาและที่เข้าถึงจิตใจผู้ฟัง ผ่านการผสมผสานภาษาถิ่นและทำนองที่ไพเราะ ใช้ภาษาง่ายและเป็นธรรมชาติ เนื้อเพลงควรใช้ภาษาที่คนทั่วไปเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ควรมีสำเนียงหรือคำที่สะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้ฟัง สะท้อนอารมณ์และความรู้สึกจริงใจ ให้พลังบวก

๓. ดนตรีที่เข้าถึงจิตใจผู้ฟัง การใช้ดนตรีที่มีลักษณะของทำนองที่ต้องการสื่อสารทางอารมณ์ให้แก่ผู้ฟังตามลักษณะเพลงที่ต้องการสื่อสารให้ผู้ฟังต้องลุกขึ้นสู้ ปลุกใจให้เกิดความศรัทธา พลังใจในตัวเอง ไม่ห้อยท้อแก่ปัญหา

๔. การสอดแทรกหลักพุทธธรรมที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ เนื้อร้องต้องมีการสอดแทรกเนื้อหาที่เป็นหลักพุทธธรรมที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ โดยเฉพาะหลักธรรมพละ ๕

แนวทางการประพันธ์เพลงลูกทุ่งเพื่อการเสริมสร้างพลังใจของผู้ฟังตามหลักพุทธจิตวิทยา

๑. **ปรัชญาการแต่งเพลง** เน้นการทำให้เพลงมีความเกี่ยวข้องกับผู้ฟัง สมดุลระหว่างค่านิยมดั้งเดิมและการแสดงออกที่ทันสมัย

๒. **ความร่วมมือ** การปรับตัวให้เข้ากับอุตสาหกรรมเพลงร่วมสมัยแต่ต้องรักษาองค์ประกอบดั้งเดิมและเชื่อมโยงค่านิยมทางพุทธศาสนา รักษาเอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้

๓. **การใช้เนื้อหาที่ให้กำลังใจและสร้างแรงบันดาลใจ** การใช้เนื้อหาที่ส่งเสริมความหวัง ความอดทน และกำลังใจให้กับผู้ฟัง สอดแทรกเรื่องราวของความพยายาม ความไม่ย่อท้อ และการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น

๔. **การใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสละสลวย** ใช้ภาษาที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย มีสัมผัสคล้องจองที่ไพเราะ

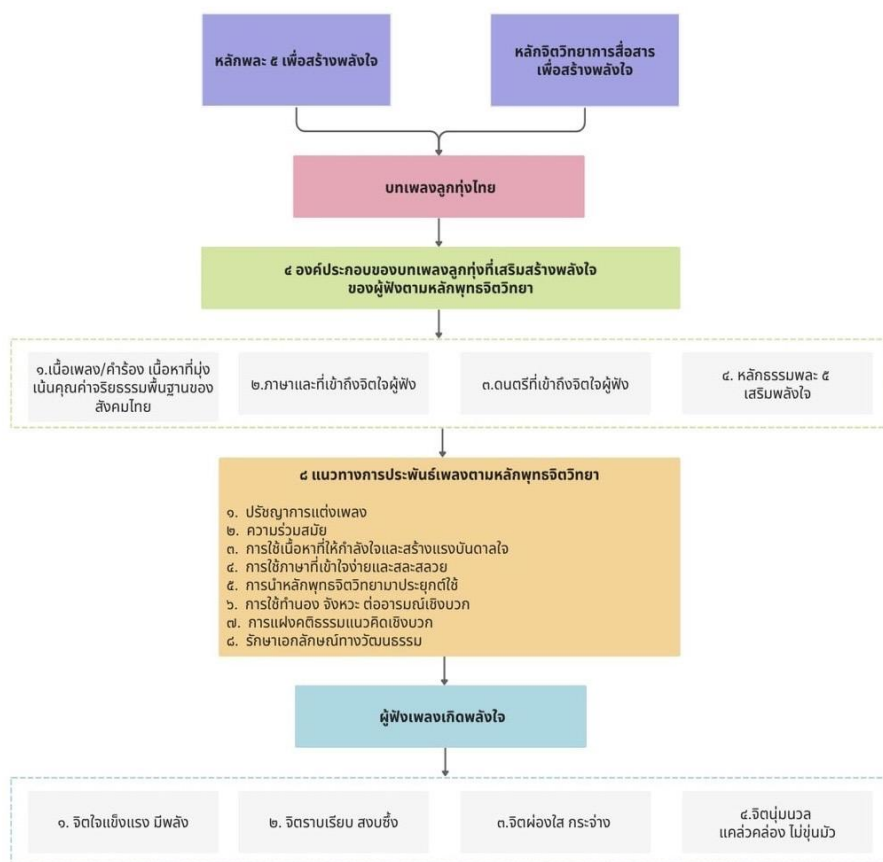
๕. การนำหลักพุทธจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ โดยใช้หลักธรรมพื้นฐานในการดำเนินชีวิต เช่น หลักพละ ๕ หลักอิทธิบาท ๔ หลักอริยสัจ ๔ (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค)

๖. การใช้ทำนองและจังหวะที่ส่งผลต่ออารมณ์เชิงบวก การใช้ทำนองที่สดใส สนุกสนาน หรือมีความนุ่มนวลเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความหวัง ปลุกพลังใจ

๗. การแฝงคติธรรมและแนวคิดเชิงบวกอย่างแนบเนียน ใช้คำสอนของพุทธศาสนาแฝงอยู่ในเนื้อเพลง

๘. รักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยรักษาแก่นแท้ของเพลงลูกทุ่งในขณะที่ปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยรักษาคำประกอบของภาษาถิ่น

ดังนั้นจากการบูรณาการระหว่างเพลงลูกทุ่งและหลักพุทธธรรมเมื่อได้องค์ประกอบและแนวทางในการประพันธ์เพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจแล้วนั้น สามารถนำไปพัฒนา ประยุกต์เพื่อการรังสรรค์แนวเพลงที่ร่วมสมัยอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งมีการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อสอดแทรกเนื้อหาที่ให้พลังใจแก่ผู้ฟัง หากผู้ประพันธ์ ผู้ร้อง ได้ถ่ายทอดสู่ผู้ฟังด้วยจิตวิญญานที่มีความเอื้อต่อเพื่อนมนุษย์ ก็จะได้ส่งผลดังเป้าหมายของพุทธจิตวิทยา คือ ทำเพื่อตนเองและผู้อื่นให้มีความสุข ส่งผลประโยชน์ต่อผู้ฟังคือ สร้างพลังใจแก่ผู้รับสาร (ผู้ฟังทุกกลุ่ม) โดยพลังใจหรือภาวะจิตที่มีคุณภาพในทางพุทธศาสนา มีลักษณะสำคัญ ๔ ประการ คือ ๑) แข็งแรง มีพลังมาก เหมือนกระแสน้ำที่พุ่งไปทางเดียว มีพลังมากกว่าน้ำที่กระจัดกระจาย ๒) ราบเรียบ สงบซึ่ง เหมือนบึงใหญ่ที่มีน้ำนิ่ง ไม่มีสิ่งรบกวน ไม่สั่นไหว ๓) ใส กระฉ่าง มองเห็นอะไรชัด ๔) นุ่มนวล แคล้วคล่อง ควรแก่งาน (เป็นจิตที่เหมาะสมแก่การใช้งาน) ไม่เครียด ไม่กระวนกระวาย ไม่ขุ่นมัว

แผนภาพที่ ๑ องค์ความรู้วิจัย

๘. ข้อเสนอแนะ

จากผลวิจัยข้างต้น คณะผู้วิจัยขอเสนอแนะเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติ และการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับวงการเพลงลูกทุ่ง ควรมีการกำหนดแนวทางการประพันธ์เพลงการส่งเสริมการเสริมสร้างพลังใจให้แก่สังคม ได้แก่

จากผลวิจัยพบว่า หลักธรรมพละ ๕ เป็นหลักธรรมที่เสริมสร้างพลังใจให้บุคคลผ่านบทเพลงลูกทุ่งได้ ดังนั้น ผู้ประพันธ์เพลงลูกทุ่ง ผู้เรียบเรียงดนตรี ศิลปิน ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการประพันธ์เพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้กำลังใจสอดแทรกหลักธรรม ข้อคิดใน

การดำเนินชีวิต เพื่อเอาชนะอุปสรรค การให้ความหวัง และการเสริมสร้างทัศนคติในเชิงบวก เพื่อช่วยให้ผู้ฟังสามารถต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคกับความท้าทายในชีวิตได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวงการเพลง ควรจัดหลักสูตรอบรมศิลปินนักร้อง ได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การฝึกฝนการปฏิบัติธรรม เพื่อสามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมในการสื่อสารและถ่ายทอดบทเพลงให้เข้าถึงจิตใจคนในสังคม ตลอดจนสามารถสื่อสารข้อคิดธรรมะเพื่อให้ผู้ฟังเกิดพลังใจ มีคุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบเช่นแนวทางในประพันธ์เพลงลูกทุ่งที่เสริมสร้างพลังใจแก่ผู้ฟังด้วยหลักธรรมพละ ๕ ดังนั้น ควรประยุกต์ใช้หลักพละ เป็นแนวทางประพันธ์เพลงร่วมกับบทเพลงประเภทอื่น ๆ เช่น เพลงสตริง และเพลงฮิปปอป ฯลฯ เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประพันธ์เพลงที่มีเนื้อหาสาระในการเสริมสร้างพลังใจแก่ผู้ฟังให้มีความร่วมสมัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งเรื่องกลวิธีการใช้ภาษา ดนตรี ทำนอง เช่น

๑) ศึกษาการประพันธ์เพลงร่วมสมัยประเภทอื่นโดยใช้หลักธรรมพละ ๕ เพลงสตริง เพลงฮิปปอป หรือเพลงเพื่อชีวิต เพื่อเปรียบเทียบกลวิธีการใช้ภาษาและองค์ประกอบทางดนตรีในการถ่ายทอดหลักธรรม

๒) การพัฒนาแนวทางการออกแบบบทเพลงที่ส่งเสริมสุขภาวะทางจิตใจโดยใช้หลักธรรมพละ ๕ เป็นแกนกลางร่วมกับหลักจิตวิทยาบวก เช่น แนวคิด Resilience, Self-esteem หรือ Mindfulness

๓) ผลของการฟังเพลงที่มีเนื้อหาตามหลักพละ ๕ ต่อพฤติกรรมหรือทัศนคติของผู้ฟัง เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านแรงจูงใจ กำลังใจ หรือการเผชิญปัญหาในชีวิตประจำวัน

บรรณานุกรม

- กอบกุล ภูธรารณ. **เพลงลูกทุ่งกับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑.
- จินตนา ดำรงเลิศ. **ฐานะสตรีในเพลงลูกทุ่ง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.
- จำนงค์ ไชยมงคล. “พุทธจิตวิทยาการพัฒนาคุณธรรมและความสุขในบทเพลงลูกทุ่งไทย”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.
- พันธกานต์ ทานนท์. “การสื่อสารภาพตัวแทนของผู้หญิงชนบทในเพลงลูกทุ่ง ที่ขับร้องโดย ตั๊กแตน ชลดา”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙.
- พิรพงษ์ เคนทรภักดี. “วาทกรรมความรักในบทเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๖๔.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- ศิริวัฒน์ หวานฉ่ำ, พระมหาวิระศักดิ์ อภินนทเวที. “การพัฒนาบทเพลงเพื่อสร้างความสุขตามหลักพุทธสันติ”. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๖ (กันยายน-ตุลาคม), ๒๕๖๖).
- เอี่ยม อามาศย์มุลตรี. “กลวิธีทางภาษา : การสื่อความทางเพศในเพลงลูกทุ่งอีสาน”, **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร**, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม), ๒๕๖๐.

